

2013-10-30

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm**Betänkandet SOU 2013:56 Friskolorna i Samhället**

(Dnr U 2013/4880/GV)

Remissvar Täby kommun 0160

Täby kommun är en av remissinstanserna för betänkandet *Friskolorna i samhället* som överlämnades till regeringen i augusti 2013.

Täby kommun har i detta remissvar följt den numrering av förslagen (1-10) som förekommer i betänkandets kap. 11 och 13. På följande sidor redogörs för Täby kommuns ställningstaganden gällande kommitténs förslag. Inledningsvis presenteras några generella synpunkter.

Täby kommuns generella synpunkter

Täby kommun konstaterar, utifrån Friskolekommitténs betänkande, att en stor och avgörande tilltro kommer att sättas till Skolinspektionens tillsyn och granskningar. Täby kommun vill betona att förslagen i betänkandet medför ökade krav på tid, kompetens och resurser. Om inte tillräckliga resurser tillförs riskerar granskningar att bli bristfälliga och leda till felaktiga ingripanden med negativa konsekvenser för den huvudman det gäller.

De statliga myndigheterna Skolverket och Skolinspektionen medges begränsade resurser. Skolhuvudmännen ska däremot, enligt Friskolekommitténs förslag, inte tilldelas ytterligare medel för att genomföra de nya uppgifter som förslagen i betänkandet leder fram till. I kommuner med en mycket hög andel fristående skolor, som Täby, kommer dessa nya uppgifter sannolikt att kräva betydande resurser. Att vara en kommun som är öppen för fristående etableringar kan med andra ord leda till ökat arbete för kommunen, utan att extra medel tillförs.

Täby kommuns ställningstaganden

1. Prövning av skolhuvudmännens lämplighet vad gäller vandel och ekonomisk skötsamhet

Täby kommuns svar:

Täby kommun är positiv till kommitténs förslag gällande vandelsprövning och sekretess hos Skolinspektionen.

En allmän synpunkt från Täby kommun gällande kravet på anmälan av ändringar är att det kan bli vanskligt att definiera när någon får "väsentligt inflytande" i en verksamhet, då detta även beror på företagens/skolans ägandestruktur. Mer specifikt anser Täby kommun att tydliga tidsgränser för en sådan anmälan samt eventuella sanktioner måste framgå i lagtexten. Dessutom är det viktigt att det framgår om lägeskommunen har en rättighet att anmäla sådana förändringar till Skolinspektionen, i det fall den fristående huvudmannen själv har underlåtit det. Slutligen är det viktigt att lägeskommunen meddelas av Skolinspektionen då en fristående huvudman har gjort en anmälan enligt utredningens förslag.

2. Prövning av ägarnas lämplighet och långsiktighet

Täby kommuns svar:

Täby kommun är positiv till kommitténs förslag. Dock behöver det klargöras hur lägeskommunen kommer in i denna prövning. Många gånger har lägeskommunen stor kännedom om intresserade ägare och om lokala förhållanden. Vidare påverkar ju Skolinspektionens beslut lägeskommunen, varför detta är viktigt att tillföra förslaget.

3. Samråd med kommunen före friskoleetablering

Täby kommuns svar:

Täby kommun ställer sig frågande till hur stor reell påverkan ett samråd kommer att få eftersom Skolinspektionen redan innan samrådet har godkänt ansökan. Vidare anser Täby kommun att det inte tydliggjorts i kommitténs förslag vilken part som kallar till ett samråd, vilken tidsram som gäller eller vilken status/mandat ett sådant möte kommer att få. Det framgår inte heller entydigt om Skolinspektionen bara ska bedöma att samråd skett, eller även få tillgång till protokoll/dagordning. Att ha ett samråd fyller enligt Täby kommuns mening ingen funktion i sig, om inte kraven för ett sådant möte definieras. Täby kommun anser

att de aspekter som nämnts måste förtydligas för att undvika missförstånd och onödiga konflikter i samband med samråd.

Utredningen tar också upp frågan om "samverkansavtal"¹. Det är oklart vad som kan ingå i sådana avtal med tanke på att lagstiftningen på området tydligt markerar skillnader mellan olika huvudmannaskap. En fristående skola står alltid fri att göra som den vill i förhållande till kommunen då det är Skolinspektionen som ansvarar för tillståndsgivningen. Mot den bakgrunden blir samverkansavtal mer eller mindre onödiga och kan leda till felaktiga slutsatser. Det är enligt Täby kommuns mening olyckligt att utredningen föreslår saker som inte har någon täckning i lagstiftningen.

Det framgår även i förslaget att "vissa resurser kanske kan utnyttjas gemensamt"². Täby kommun vill i sammanhanget påpeka att så kallade fria nyttigheter av domstolarna har bedömts stå i strid med gällande lagstiftning. För Täby kommun är det därför oklart vad utredningen åsyftar med en sådan skrivning. Vidare kan en fristående skola säga att de hellre vill ha sin andel i ersättning och lösa en nyttighet själv, vilket därmed kan leda till dubbla kostnader för kommunen. Det bör enligt Täby kommuns mening vara klart vad som avses med denna skrivning för att undvika missförstånd, skilda tolkningar av skollagen, eller att ett motsatsförhållande uppstår till den praxis som etablerats i domstol.

4. Meddelarskydd för anställda vid friskolor

Täby kommuns svar:

Täby kommun är positiv till kommitténs bedömning.

5. Öppenhet, insyn och offentlighet

Offentlighetsprincip ska införas i fristående skolor

Täby kommuns svar:

Täby kommun är positiv till kommitténs bedömning.

¹ S. 297 i friskolekommitténs betänkande (SOU 2013:56)

² S. 298 i friskolekommitténs betänkande (SOU 2013:56)

Obligatoriskt informationssystem för alla skolor

Täby kommuns svar:

Täby kommun är i grunden positiv till kommitténs förslag att inrätta ett obligatoriskt informationssystem som hanteras av Skolverket. Emellertid finns det flera oklarheter och risker med ett sådant system. Täby kommun ser bland annat risker med att skolhuvudmän (oavsett organisationsform) kan komma att flytta pengar för att få en skolas ekonomiska tillstånd att framstå i bättre dager. Vidare ser Täby kommun ett generellt behov av att kvalitetssäkra och garantera informationens korrekthet. Ytterligare en fråga är vad som händer i det fall en huvudman avsiktligt lämnar felaktig information till Skolverket. Att klargöra de här frågorna är viktigt då ett sådant system som utredningen föreslår kommer att få en mycket stor genomslagskraft.

Vidare finns vissa oklarheter i kommitténs förslag gällande databasens innehåll. I en av punkterna talas det om "andelen elever som når målen i alla ämnen"³. Täby kommun utgår ifrån att utredningen avser andel elever som når *kunskapskraven* i enlighet med nya läroplanerna. Täby kommun ser också problem med att ange "andelen legitimerade lärare." Framför allt inom gymnasieskolan behöver inte alla lärare ha legitimation och därför anser Täby kommun att sådan statistik kan ge en missvisande bild av en viss skola. Det bör därför enligt Täby kommuns mening finnas utrymme för en nyansering av de uppgifter som redovisas i databasen.

Vissa övriga frågor

Täby kommuns svar:

Täby kommun anser det viktigt att lagstiftningen runt beräkningen av bidrag till fristående skolor klargörs än mer. För att inte undergräva förtroendet mellan fristående och kommunala huvudmän menar Täby kommun att det är grundläggande för en sådan översyns trovärdighet att den har ett öppet mandat och tar ett helhetsgrepp gällande bidrags- och beslutssituationen, både avseende fristående och kommunala huvudmän.

³ S. 303 i friskolekommitténs betänkande (SOU 2013:56)

6. Skärpta sanktioner vid allvarliga brister

Täby kommuns svar:

Täby kommun finner att Skolinspektionen redan genom skollagens nuvarande skrivning har de sanktionsmöjligheter som eftersträvas. Genom direktiv i regleringsbrev skulle regeringen, om den så önskar, kunna uppmana Skolinspektionen att tillämpa vite i högre utsträckning än hittills. Syftet med vitet måste vara att åstadkomma rättelse och vitesbeloppet ska enligt viteslagen sättas så att det kan antas förmå huvudmannen, oavsett vilken huvudman det gäller, att följa föreläggandet.

7. Frågan om lärarresurser

Täby kommuns svar:

Täby kommun är positiv till kommitténs förslag att Skolinspektionen vid förelägganden anger åtgärder för att avhjälpa de påtalade bristerna i lärarresursernas storlek och/eller disposition. Om det vid en tillsyn framkommer brister som påtagligt påverkar elevernas förutsättningar att nå kunskapskraven är det givet att lärarresurserna på skolan måste analyseras. En förutsättning är dock att Skolinspektionen får tillräckliga resurser för att genomföra denna granskning på ett rättssäkert sätt.

8. Snabbspår i Skolinspektionen för brådskande ärenden m.m.

Täby kommuns svar:

Täby kommun är positiv till kommitténs förslag.

9. Frågan om reglering av bolagsverksamhetens syfte

Täby kommuns svar:

Täby kommun är positiv till kommitténs förslag och finner det högst väsentligt att analysen genomförs samt att riktlinjer tas fram och införlivas i Skolinspektionens beslut om godkännande och därefter ingår i tillsynsarbetet.

10. Frågan om skolors utrymme för nytänkande och innovation

Täby kommuns svar:

Alla skolor har samma skollag, läroplaner, ämnesplaner och kursplaner. Täby kommun anser att det är grundläggande för demokratin alla skolor ska verka under samma premisser. Skolors "innovationsutrymme" behöver därför vara lika för alla huvudmän.